

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. ustalił M. K. kapitał początkowy i określił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 36 859,24 zł., wskazując, że wyliczony z lat 1978 – 1987 wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 35,15 %, zaś do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął:

- podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 429,14 zł (pomnożono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 35,15 % przez kwotę bazową tj. 1 220,89 zł);
- okresy składkowe (9 lat , 3 miesiące i 3 dni tj. 111 miesięcy);
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 42,57 % ;
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat tj. 209 miesięcy (Komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że nie uwzględniono wnioskodawcy okresu od 27 lutego 1990 r. do 31 maja 1990 r., gdyż w okresie tym przebywał na urlopie bezpłatnym.

/decyzja k.7 – 8 plik I akt ZUS/

W dniu 24 października 2022 r. M. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji wskazując, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał błędnych ustaleń w zakresie okresu w jakim podlegał on ubezpieczeniom społecznym. W ocenie skarżącego organ rentowy bezzasadnie pominął okres jego zatrudnienia w kraju po 31 grudnia 1987 r. Podkreślił, że w kraju był zatrudniony do początku 1990 r., a tym samym w jego ocenie korzystniejszym jest dla niego okres przypadający na lata od 1980 r. do 1989 r., ewentualnie od 1981 r. do 1990 r., a nie zaś okres przyjęty przez organ rentowy tj. od 1978 r. do 1987 r. /odwołanie k.3 – 4/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. W treści odpowiedzi wskazał, że uwzględnił wnioskodawcy następujące okresy:

- od 1 września 1978 r. do 7 lipca 1979 r. na podstawie przedłożonego świadectwa pracy, za cały okres przyjęto wynagrodzenie minimalne,
- od 1 października 1981 r. do 31 sierpnia 1985 r. na podstawie świadectwa pracy, za okres od 1 października 1981 r. do 31 grudnia 1981 r. przyjęto wynagrodzenie ustalone na podstawie przedłożonych dokumentów zawierających informację o osiągniętych wynagrodzeniach, za pozostały okres przyjęto wynagrodzenie minimalne,
- od września 1985 r. do 26 lutego 1990 r. na podstawie świadectwa pracy, za okres od 1 września 1985 r. do 31 grudnia 1989 r. przyjęto wynagrodzenie na podstawie przedłożonych dokumentów zawierających informację o osiągniętych wynagrodzeniach, za pozostały okres przyjęto wynagrodzenie minimalne.

Jednocześnie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w treści decyzji wnioskodawca został pouczone o możliwości przeliczenia kapitału początkowego po przedłożeniu dodatkowej dokumentacji potwierdzającej osiągnięte zarobki w trakcie dodatkowych okresów, w których zatrudniony był w niepełnym wymiarze czasu pracy następujących zakładach pracy:

- Gminnym Zespole (...) w latach 1986- 1987,
- Zespole Szkół Medycznych w latach 1986 -1990,

- Państwowym Domu Dziecka w latach 1987 – 1988.

/odpowiedź na odwołanie k.5 – 5 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. K. urodził się (...) /okoliczność bezsporna/

Zaskarżoną decyzją z dnia 26 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił M. K. kapitał początkowy i określił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 36 859,24 zł. /decyzja k.7 – 8 plik I akt ZUS/

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

- za rok 1978 – 6 400,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 58 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 32,74 %,

- za rok 1979 – 10 420,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63 924,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 27,94 %,

- za rok 1980 – 0,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 72 480,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 0,00 %,

- za rok 1981 – 11 700,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92 268,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 50,72 %,

- za rok 1982 – 48 000,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139 572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 34,39 %,

- za rok 1983 – 64 800,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173 700,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 37,31 %,

- za rok 1984 – 64 800,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202 056,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 32,07 %,

- za rok 1985 – 84 400,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240 060,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 35,16 %,

- za rok 1986 – 138 850,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289 140,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 48,02 %,

- za rok 1987 – 186 000,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350 208,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 53,11 %,

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 35,15 %.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k.9 plik I akt ZUS/

Podczas zatrudnienia w Wojewódzkim Szpitalu (...) dla dzieci w J. od 1 października 1981 r. do 31 sierpnia 1985 r. wnioskodawca osiągnął następujące wynagrodzenie:

- 1981 r. – 15 180,00 zł

- 1982 r. – 92 825,00 zł

- 1983 r. – 91 816,00 zł

- 1984 r. – 120 560,00 zł

- 1985 r. – 81 027,00 zł

/dokumentacja k.66/

M. K. zatrudniony był w Zespole Szkół Medycznych we W. w następujących okresach:

- od 2 września 1986 r. do 31 stycznia 1987 r. w wymiarze 12/18 na stanowisku nauczyciela instruktora,

- od 16 lutego 1987 r. do 31 sierpnia 1987 r. w wymiarze 16/18 na stanowisku nauczyciela,

- od 1 września 1987 r. do 31 stycznia 1988 r. w wymiarze 12/18 na stanowisku nauczyciela zawodu,

- od 15 lutego 1988 r. do 31 sierpnia 1988 r. w wymiarze 16/18 na stanowisku nauczyciela zawodu,

- od 5 września 1988 r. do 27 stycznia 1989 r. w wymiarze 8/18 na stanowisku nauczyciela-instruktora,

- od 1 lutego 1989 r. do 31 sierpnia 1989 r. w wymiarze 14/18 na stanowisku nauczyciela-instruktora,

- od 1 września 1989 r. do 30 stycznia 1990 r. w wymiarze 7/18 na stanowisku nauczyciela zawodu.

We wskazanych okresach M. K. osiągnął wynagrodzenie:

- 1986 r. – 32 792,00 zł

- 1987 r. – 132 124,00 zł

- 1988 r. – 207 092,00 zł

- 1989 r. – 674 009,00 zł

/dokumentacja k.66/

Ubezpieczony był ponadto zatrudniony był w Państwowym Domu Dziecka w G.:

- od 15 października 1986 r. do 31 sierpnia 1987 r. – na 1/2 etatu wychowawcy.

- od 1 września 1987 r. do 31 sierpnia 1988 r. – na 1/2 etatu nauczyciela gimnastyki korekcyjnej.

- od 1 września 1988 r. do 31 sierpnia 1989 r. na 1/2 etatu nauczyciela gimnastyki korekcyjnej.

We wskazanych okresach M. K. osiągnął wynagrodzenie:

- 1986 r. – 20 673,00 zł
- 1987 r. – 123 282,00 zł
- 1988 r. – 179 740,00 zł
- 1989 r. – 392 840,00 zł

/dokumentacja k.66/

Uwzględniając dokumentację płacową wnioskodawcy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 64,37 % - wyliczony z 10 lat kalendarzowych 1981 – 1990. Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 45.555,73 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia wnioskodawcy w następującej wysokości:

- za rok 1981 – 15 180,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92 268,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 65,81 %,
- za rok 1982 – 92 825,00 zł , co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139 572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 66,51 %,
- za rok 1983 – 91 816,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173 700,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 52,86 %,
- za rok 1984 – 120 560,00 zł , co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202 056,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 59,67 %,
- za rok 1985 – 122 227,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240 060,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 50,92 %,
- za rok 1986 – 192 315,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289 140,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 66,51 %,
- za rok 1987 – 441 406,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350 208,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 126,04 %,
- za rok 1988 – 572 832,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 637 080,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 89,92 %,
- za rok 1989 – 1 353 949,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 2 481 096,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 54,57 %,

- za rok 1990 – 224 000,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 12 355 644,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 10,88 %,

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 64,37 %.

/wyliczenia ZUS k.77 – 78/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie zachowanej dokumentacji pracowniczej pochodzącej ze spornych okresów zatrudnienia w powołanych zakładach pracy.

W toku postępowania sądowego organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy w oparciu o zaświadczenia o wysokości osiąganego przez niego, udokumentowanego w trakcie postępowania przychodu.

Podkreślić również należy, że hipotetyczne wyliczenia organu rentowego nie były kwestionowane przez wnioskodawcę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia przy wyliczaniu kapitału początkowego wnioskodawcy. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego przekłada się bezpośrednio na wysokość świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2022 r., poz.504) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 i 2 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art.6,
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5,
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust.3 art.174 ww. ustawy, ustala się na zasadach określonych w art. 5, 16, 17 ust.1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 roku.

Stosownie zaś do treści art.174 ust.3b jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów

prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja §21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe ponad wszelką wątpliwość wykazało, że w okresie 1981 – 1990 tj. w związku z zatrudnieniem wnioskodawcy w Wojewódzkim Szpitalu (...) dla dzieci w J., w Zespole Szkół Medycznych w W. oraz w Państwowym Domu Dziecka w G. wnioskodawca osiągał wyższe wynagrodzenie niż przyjmowane dotychczas przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynagrodzenie w kwocie minimalnej.

Przedstawiona dokumentacja osobowa ze wskazanych okresów nie pozostawia jakichkolwiek wątpliwości co do faktycznego wynagrodzenia wnioskodawcy jakie osiągał w tych okresach.

W ocenie Sądu przedstawione dowody pozwoliły ponad wszelką wątpliwość ustalić wysokość wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczonego w wymienionych spornych okresach.

Na podstawie dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, organ rentowy obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz jego wartość. Wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat tj. 1981 – 1990 okazał się wyższy od dotychczas przyjmowanego przez organ rentowy względem ubezpieczonego i co istotne skutkowało zwiększeniem wartości należnego mu kapitału początkowego do kwoty 45 555,73 zł.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Paulina Kuźma

S.B.